УДК 378.016:323.1(477)
DOI https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2026.109.43

Яковенко Ю. Л., Стешенко Н. Л.

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Стаття присвячена дослідженню методики викладання навчального курсу «Національна ідентичність» у вищій школі. Зазначено, що процес формування та становлення національної ідентичності починається в ранньому віці, але саме університетський простір створює умови для обговорення усіх аспектів та проблем, глибшого усвідомлення даного феномену та самовизначення. В статті наголошується, що в процесі становлення ідентичності слід враховувати наступні складові частини: когнітивну, емоційно-ціннісну, світоглядну та поведінкову. Це означає, що підхід до вироблення методичної стратегії має бути міждисциплінарним, системним, включати різні методи та прийоми аудиторної й позааудиторної роботи. Методика аудиторних занять передбачає діалогічну форму отримання нових знань, осмислення раніше набутих знань з історії України та української культури, філософії, рефлексію над власною ідентичністю, глибоке розуміння державотворчих та націєтворчих процесів в умовах європейської інтеграції та глобалізації (проблемні питання, метод проєктів, кейс-методика, дискусії та дебати, хакатони, вправи-рефлексії). Позааудиторна робота включає участь здобувачів освіти в роботі історичних гуртків («Історичне краєзнавство» у Донбаській державній машинобудівній академії), засіданнях дискусійних клубів (Політологічний клуб), творчих студіях патріотичного або культурологічного спрямування. Зокрема, через дослідження локальної історії та біографістики на тлі загальнонаціональних та європейських подій відбувається глибше розуміння єдності історичного процесу, формується особистісно значуще ставлення до історичної пам'яті, культурної спадщини та сучасних політичних процесів. Системна робота з формування та утвердження національної ідентичності у вищій школі сприяє розвитку відповідального громадянства, готовності до активної участі в державотворчих процесах, критичного осмислення історичних наративів та інформаційних впливів, самореалізації в національному просторі.

Ключові слова: *ідентичність, національна ідентичність, методика викладання, метод, прийом, системний підхід, аудиторна та позааудиторна робота.*

В умовах значних суспільних трансформацій в сучасних умовах, непередбачуваності глобалізації, нових викликів державній безпеці проблема формування національної ідентичності набуває особливої значущості. Заклади вищої освіти відіграють важливу роль в підготовці активних громадян, здатних до критичного осмислення історичного шляху українського народу, культурної спадщини та актуальних ризиків і проблем для національної стійкості та безпеки. Викладання усіх аспектів та проблем становлення національної ідентичності вимагає чіткої та продуманої методологічної основи і такої стратегії, в якій органічно переплітаються міждисциплінарний підхід та академічна свобода. Складність визначення цієї стратегії полягає у тому, що ідентичність – багатовимірний феномен, який включає не тільки знання історії та культури, а містить ще емоційну, світоглядну та діяльнісну складові. Отже, пошук ефективних методів викладання навчальної дисципліни «Національна ідентичність» – актуальна педагогічна та методологічна проблема.

Мета статті – систематизація методичних підходів до викладання навчального курсу «Національна ідентичність» у контексті сучасних суспільних трансформацій.

У процесі дослідження було використано **методи** аналізу та синтезу, метод педагогічного моделювання, а також міждисциплінарний підхід.

Розробка методики викладання навчальної дисципліни «Національна ідентичність» триває, результати представлені в роботах І. Горячок, І. Баранцової, Ю. Тараненко [1], О. Марущака, О. Сонечко, А.Тургенєвої [2], К. Журби, І. Беха, С. Бойко та інших науковців і методистів [3; 4]. Частина праць зосереджена на розвитку національної ідентичності школярів [3; 4; 5], інші акцентують увагу на ролі університету як простору для рефлексії над національними питаннями [6; 7; 8]. Розвиток національної ідентичності – наскрізний процес, який пронизує усі ланки освіти від молодшої школи до закладів вищої освіти, тобто від базових уявлень до свідомого вибору, активної громадянської позиції та самореалізації в межах національного простору.

Національна ідентичність вивчається в межах багатьох наук: філософії, історії, соціології, політології, права, культурології. Цей феномен є багатовимірним, зумовлений історичними, політичними та культурними чинниками. Отже, викладання навчальної дисципліни «Національна ідентичність» у вишах вимагає системного підходу. Компетентнісний підхід орієнтований на сприяння формуванню у здобувачів освіти громадянських, соціальних та комунікативних компетентностей. За умови його застосування національна ідентичність постає не просто як об'єкт теоретичного аналізу, але і як складова особистісного та професійного самовизначення і зростання майбутніх фахівців.

Згідно із Законом України «Про вищу освіту» одним з ключових принципів державної політики в сфері вищої освіти є сприяння утвердженню української національної та громадянської ідентичності, вихованню патріотизму, формуванню оборонної свідомості (стаття 3) [9]. У Законі України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» знаходимо

визначення поняття «українська національна ідентичність». Це «стійке усвідомлення особою належності до української нації як самобутньої спільноти, об’єднаної назвою, символами, географічним та етносоціальним походженням, історичною пам’яттю, комплексом духовно-культурних цінностей, зокрема українською мовою і народними традиціями». Утвердження ідентичності базується на національних цінностях (соборність, самобутність, воля, гідність), а державна політика включає національно-патріотичне та військово-патріотичне виховання і громадянську освіту [10]. Стратегія утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року визначає основні проблеми (відсутність фахівців, низький рівень медіаграмотності населення на тлі дезінформаційних кампаній, носії радянської ідентичності, ін.) та шляхи їх подолання (науково-дослідна і методична робота, підготовка фахівців, співпраця влади та громадянського суспільства) [11]. Ці та інші вітчизняні нормативно-правові акти створюють основу для консолідації української нації та підвищення стійкості держави [12; 13].

Національна ідентичність – динамічне, а не статичне явище [14, с. 78], отже, важливою ланкою утвердження національної ідентичності є вища школа, чий освітній простір створює сприятливі умови для поєднання теоретичних знань з осмисленням та засвоєнням історичного, культурного досвіду, національних традицій, формування цілісного світогляду, громадянської свідомості, розуміння власної причетності до державотворчих та націєтворчих процесів в умовах європейської інтеграції, глобалізаційних процесів, гібридних воєн.

Викладання навчальної дисципліни «Національна ідентичність» у вищій школі як новий курс, включений в програму вперше у 2025-2026 навчальному році, потребує оновлених, науково обґрунтованих підходів, які базуються на таких принципах, як міждисциплінарність, системність, об’єктивність, науковість, діалогічність, історизм, академічна свобода, толерантність, а також на національних та демократичних цінностях. Чільне місце серед принципів займає саме міждисциплінарність, оскільки навчальна дисципліна «Національна ідентичність» тісно пов’язана з іншими навчальними курсами у вищій школі (історія України та української культури, соціологія, політологія, психологія, правознавство, всесвітня історія, українська мова за професійним спрямуванням, релігієзнавство, філософія та інші в залежності від спеціальності) [7, с. 17–18]. Методи та форми навчання мають сприяти не лише засвоєнню теоретичних знань, але формуванню соціальної відповідальності та активної громадянської позиції [8, с. 95–97]. Створення безпечного освітнього середовища є важливою умовою навчання здобувачів вищої освіти, продуктивного обговорення складних питань феномену національної ідентичності.

Результативність навчання підвищується завдяки використанню проблемних та дослідницьких методів (постановка проблемних питань, організація дискусій, дебатів, кейс-метод, метод проєктів), які стимулюють розвиток критичного, аналітичного мислення, навичок ведення конструктивного діалогу та аргументації.

Дискусійні панелі, які виступають частиною як лекційних занять (проблемна лекція), так і семінарів, є можливістю долучитись до обговорення складних, багатоаспектних або гострих проблем («Мова як маркер ідентичності», «Глобальність та націоналізм», «Цифрова ідентичність нації»).

Кейс-метод дозволяє аналізувати конкретні історичні або сучасні соціокультурні ситуації та проблеми, пов’язані із національною ідентичністю. Один з кейс-методів – це ситуація, коли частина громади виступає проти перейменування центральної вулиці на честь діяча «Розстріляного Відродження»; здобувачі освіти мають запропонувати стратегію примирення мешканців громади через освіту та медіа.

Метод «Жива історія» передбачає аналіз творчості або діяльності історичних постатей в аспекті їх участі у становленні української національної ідентичності. Можна запропонувати студентам скласти «лист з минулого» від одного з українських дисидентів або політичних діячів часів української національної революції 1917–1921 років. Цікавим прийомом буде створення дерева цінностей або складання інтерв’ю.

Метод проєктів передбачає створення здобувачами освіти сучасних цифрових продуктів (подкастів, відеороликів, онлайн-виставок, сайтів, віртуальних екскурсій, мемів) або візуальних матеріалів (блок-схем, таблиць, плакатів, авторських презентацій, ментальних карт).

Більш глибокому вивченню та розкриттю феномену національної ідентичності, відпрацюванню корисних навичок буде сприяти проведення хакатонів. Хакатон в даному випадку – це інтенсивна методика соціального проєктування, яка має наповнення (знання історії, культури, філософії, соціології, політології), форму і конкретний соціальний запит (наприклад, низький рівень історичної компетентності українського суспільства або криза ідентичності). Хакатон – складна методика, тому вимагає ретельної підготовки [15]. Він має відповідати певним вимогам, бути структурованим, продуманим. Зазвичай, хакатон починається з генерування ідей з приводу конкретної проблеми, а на другому етапі створюється конкретний життєздатний продукт, який оцінюється самими учасниками заходу за допомогою викладача, який виступає в ролі ментора. Прикладом невеликого хакатону, який можна встигнути провести за одне заняття, є розробка сценаріїв серії відеороликів для сторінки в соціальних мережах як відповідь на кризу ідентичності та засіб утвердження національної ідентичності серед молоді. Інший приклад – «Інтерактивна мапа культурних пам’яток Донеччини». Результатом хакатону є оригінальний, автентичний та інноваційний продукт. Під час подібного заходу студенти відчувають свою належність до національних символів та смислів, беруть безпосередню участь у створенні продукту, впливають на процес утвердження національної ідентичності, що стає частиною їх професійного досвіду.

Обов'язковою частиною методичного забезпечення дисципліни є рефлексивні завдання, спрямовані на визначення студентами власних ідентифікаційних орієнтацій, встановлення зв'язку між особистим досвідом, національними цінностями та історичною пам'яттю. Подібні завдання сприяють формуванню активної громадянської позиції, відповідальності, свідомого, бережливого ставлення до історичної та культурної спадщини.

В ході навчальної діяльності в межах предмета «Національна ідентичність» здобувачі освіти створюють портфоліо з результатами своїх робіт (есе, ментальні карти, конспекти, таблиці, схеми, плакати, глосарії, презентації, результати анкетувань тощо). Звичайно, мова йде не про кількість зданих робіт, а про якість здобутих знань та навичок, ціннісних орієнтирів, що може проявлятись в тому числі у формі участі студента у волонтерських ініціативах, загальнонаціональних або регіональних проєктах, творчих конкурсах. У цьому випадку досягнення здобувача освіти з однієї дисципліни стають частиною майбутнього резюме та успішного працевлаштування.

Серед засобів навчання чільне місце займають цифрові освітні ресурси, наприклад, матеріали електронних архівів, віртуальні музеї. Важливу роль відіграє робота з різними джерелами (документами, мемуарами, медіатекстами, культурними об'єктами та символами).

Розвиток національної ідентичності в позааудиторній роботі здобувачів освіти відбувається в межах гуртків історичного, мовного чи національно-культурного спрямування (розмовні та дискусійні клуби, історичні гуртки, творчі студії). Так, історичне краєзнавство сприяє формуванню локальної ідентичності як складової частини національної. Через дослідження історії рідного краю студенти осмислюють зв'язок між державними та локальними історичними подіями, краще усвідомлюють спадкоємність поколінь, переосмислюють минуле, долучаються до збереження національної пам'яті. Історія громади або життєпис окремої особистості вивчаються на тлі загальнонаціональних та європейських подій, що сприяє інтеграції локального та особистісного досвіду в національний та загальноєвропейський історичний контекст. Члени гуртка «Історичне краєзнавство» в Донбаській державній машинобудівній академії (Краматорськ, Донеччина) активно та із задоволенням долучаються до критичного аналізу документів, антропоцентричних студій, проєктної роботи.

Участь здобувачів у політологічному клубі дозволяє студентам аналізувати політичні процеси, розуміти механізми державотворення, осмислювати роль громадянина в демократичному суспільстві, відрізняти факти від фейків та маніпуляцій. Діалогічна форма роботи є особливо важливою в контексті формування та розвитку національної ідентичності, оскільки її неможливо нав'язати, її неможливо вивчити. Ідентичність осмислюється через обговорення, живе спілкування з опорою на факти, через добровільну активну участь і відкритість. Проблема збереження національної ідентичності в умовах євроінтеграційного курсу України викликала дискусії серед здобувачів освіти та викладачів Донбаської державної машинобудівної академії у 2024 році під час засідання Політологічного дискусійного клубу.

Висновки та перспективи подальших розробок. Отже, формування національної ідентичності у закладах вищої освіти є цілеспрямованим педагогічним процесом, який передбачає створення умов для осмислення студентами власної приналежності до національної спільноти в контексті сучасних викликів. Аудиторна робота формує теоретичну базу для подальшого осмислення феномену ідентичності. Через лекції, семінари, практичні завдання здобувачі освіти набувають важливих навичок для розуміння механізмів формування нації та держави. Позааудиторна робота в сприяє особистісному переживанню та практичному осмисленню національного досвіду. Комплексний підхід, який поєднує науковість, міждисциплінарність, діалогічність та творчість, дозволяє уникнути декларативності, закостенілості, ідеологізації, сприяє формуванню зрілої, рефлексивної та ціннісно вмотивованої особистості. В сучасних умовах отримання українцями такого граничного досвіду, як війна, комплексна модель освітньої роботи набуває стратегічного значення для розвитку демократичних інституцій, громадянського суспільства, європейської держави. Перспективи подальших досліджень полягають в розширенні емпіричної бази, виявлення кращих практик, розробці більш ефективного інструментарію утвердження та діагностики рівня сформованості національної ідентичності у здобувачів вищої освіти.

Використана література:

1. Горячок І., Баранцова І., Тараненко Ю. Формування національної ідентичності здобувачів вищої освіти в умовах сьогодення. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія».* 2023. Вип. 4. С. 29–35.
2. Марущак О. В., Сонечко О. С., Тургенєва А. О. Аналіз ролі вищої освіти України у формування постконфліктної національної ідентичності. *Перспективи та інновації науки. Серія : Педагогіка. Психологія. Медицина.* 2024. № 4 (38). С. 406–417.
3. Виховні засади утвердження української національної ідентичності : метод. посіб. / К. О. Журба, І. Д. Бех, Л. В. Канішевська та ін. Івано-Франківськ: НАІР, 2024. 124 с.
4. Утвердження української національної та громадянської ідентичності : монографія / К. Журба, І. Бех, С. Бойко та ін. ; за заг. ред. К. Журби, О. Рейпольської. Київ : Компрінт, 2024. 232 с.
5. Гончарова В .І, Леонова В. І. Формування національної ідентичності здобувачів освіти. *Інноваційна педагогіка.* 2024. Вип. 75. С. 123–126. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2024/75/25.pdf (дата звернення: 17.02.2026)
6. Кудря М. М. Педагогічні засади збереження національної ідентичності вищої освіти України в контексті глобалізації : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Житомир, 2012. 21 с.

7. Коніївська Т. Я., Вербицька Л. О. Формування національно-культурної ідентичності в процесі реалізації міждисципінарності у ЗВО. *Інноваційна педагогіка.* 2025. Вип. 86. Т. 2. С. 15–20. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2025/86/part_2/4.pdf (дата звернення: 15.02.2026)
8. Дудник Н. Шляхи формування національної ідентичності майбутніх педагогів в умовах воєнного стану. *Психолого-педагогічні проблеми сучасності : збірник наук. праць.* 2022. Вип. 2 (8). С. 91–98. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/probl_sych_school/2022/2/14.pdf (дата звернення: 17.02.2026)
9. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 37–38. Ст. 2004. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text (дата звернення: 15.02.2026)
10. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності. Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2023. № 46. Ст. 116. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text (дата звернення: 17.02.2026)
11. Про схвалення Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023–2025 роках. Постанова Кабінету міністрів України від 15 грудня 2023 р. № 1322. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1322-2023-%D0%BF#Text (дата звернення: 17.02.2026)
12. Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2028 року. Розпорядження Кабінету міністрів України від 16 лютого 2024 р. № 141-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-2024-%D1%80#Text (дата звернення: 17.02.2026)
13. Про затвердження Державної цільової соціальної програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2028 року. Постанова Кабінету міністрів України від 30 липня 2024 р. № 864. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/864-2024-%D0%BF#Text (дата звернення: 16.02.2026)
14. Вонсович С. Г. Поняття національної ідентичності: український дискурс. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова.* Серія 22. *Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін.* 2020. Вип. 29. С. 74–81. URL: https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/81b62994-a5a0-444e-acb7-5ab98fce637d/content (дата звернення: 17.02.2026)
15. García, T. M., & Menéndez, F. A. (2021). University Hackathons: New Ways of Educational and Social Innovation. *The Experience of the University of Salamanca. Journal of Higher Education Theory and Practice*, 21(7). P. 56-63.

References:

1. Horjachok I., Barantsova I., Taranenko Ju. (2023) Formuvannia natsionalnoi identychnosti zdobuvachiv vyshchoi osvity v umovakh sohodennia [Formation of national identity of higher education students in modern conditions]. *Naukovyi visnyk Vinnytskoi akademii bezperervnoi osvity*. Seriia «Pedahohika. Psykholohiia». Vol. 4. P. 29–35. [in Ukrainian]
2. Marushchak O. V., Sonechko O. S., Turhenieva A. O. (2024) Analiz roli vyshchoi osvity Ukrainy u formuvannia postvoiennoi natsionalnoi identychnosti [Analysis of the role of higher education of Ukraine in the formation of post-war national identity]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky*. Seriia: Pedahohika. Psykholohiia. Medytsyna. No. 4 (38). P. 406–417. [in Ukrainian]
3. Zhurba K. O., Bekh I. D., Kanishevska L. V., Korniienko A. V., Malynoshevskyi R. V., Reipolska O. D. (2024) Vykhovni zasady utverdzhennia ukrainskoi natsionalnoi identychnosti [Educational principles of affirming Ukrainian national identity]. Ivano-Frankivsk: NAIR. 124 p. [in Ukrainian]
4. Zhurba K., Bekh I., Boiko S., Yevtushok V., Hariacha S., Kanishevska L., Kuchynska I., Kuchynskyi S., Lisovets O., Nestaiko I., Pavlova L., Rahozina V., Reipolska O., Senovska N., Tolochko S., Fedorenko S., Shkilna I., Yasko V. (2024) Utverdzhennia ukrainskoi natsionalnoi ta hromadianskoi identychnosti [Affirmation of Ukrainian national and civic identity]. Kyiv: Komprint. 232 p. [in Ukrainian]
5. Honcharova V. I., Leonova V. I. (2024) Formuvannia natsionalnoi identychnosti zdobuvachiv osvity [Formation of national identity of education seekers]. *Innovatsiina pedahohika*. Vol. 75. P. 123–126. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2024/75/25.pdf (data zvernennia: 17.02.2026) [in Ukrainian]
6. Kudria M. M. (2012) Pedahohichni zasady zberezhennia natsionalnoi identychnosti vyshchoi osvity Ukrainy v konteksti hlobalizatsii [Pedagogical principles of preserving national identity of higher education of Ukraine in the context of globalization] (Unpublished doctoral dissertation abstract). Ivan Franko Zhytomyr State University, Zhytomyr. 21 p. [in Ukrainian]
7. Konivitska T. Ya., Verbytska L. O. (2025) Formuvannia natsionalno-kulturnoi identychnosti v protsesi realizatsii mizhdystsyplinarnosti u ZVO [Formation of national-cultural identity in the process of implementing interdisciplinarity in higher education institutions]. *Innovatsiina pedahohika.* Vol. 86. Part 2. P. 15–20. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2025/86/part_2/4.pdf (data zvernennia: 15.02.2026) [in Ukrainian]
8. Dudnyk N. (2022) Shliakhy formuvannia natsionalnoi identychnosti maibutnikh pedahohiv v umovakh voiennoho stanu [Ways of forming national identity of future teachers under martial law]. *Psykholoho-pedahohichni problemy suchasnosti*. Vol. 2 (8). P. 91–98. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/probl_sych_school/2022/2/14.pdf (data zvernennia: 17.02.2026) [in Ukrainian]
9. Pro vyshchu osvitu [On higher education]: Zakon Ukrainy vid 1 lypnia 2014 roku (2014). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. No. 37–38. Art. 2004. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text (data zvernennia: 15.02.2026) [in Ukrainian]
10. Pro osnovni zasady derzhavnoi polityky u sferi utverdzhennia ukrainskoi natsionalnoi ta hromadianskoi identychnosti [On the basic principles of state policy in the field of affirmation of Ukrainian national and civic identity]: Zakon Ukrainy (2023) *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. No. 46. Art. 116. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text (data zvernennia: 17.02.2026) [in Ukrainian]
11. Pro skhvalennia Stratehii utverdzhennia ukrainskoi natsionalnoi ta hromadianskoi identychnosti na period do 2030 roku ta zatverdzhennia operatsiinoho planu zakhodiv z yii realizatsii u 2023–2025 rokakh [On approval of the Strategy for affirming Ukrainian national and civic identity until 2030 and approval of the operational action plan for 2023–2025]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15 hrudnia 2023 r. No. 1322 (2023). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1322-2023-%D0%BF#Text (data zvernennia: 17.02.2026) [in Ukrainian]
12. Pro skhvalennia Kontseptsii Derzhavnoi tsilovoi sotsialnoi prohramy z utverdzhennia ukrainskoi natsionalnoi ta hromadianskoi identychnosti na period do 2028 roku [On approval of the Concept of the State Target Social Program for affirming Ukrainian national and civic identity until 2028]: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16 liutoho 2024 r. No. 141-r (2024). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-2024-%D1%80#Text (data zvernennia: 17.02.2026) [in Ukrainian]
13. Pro zatverdzhennia Derzhavnoi tsilovoi sotsialnoi prohramy z utverdzhennia ukrainskoi natsionalnoi ta hromadianskoi identychnosti na period do 2028 roku [On approval of the State Target Social Program for affirming Ukrainian national and civic iden-

tity until 2028]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 lypnia 2024 r. No. 864 (2024). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/864-2024-%D0%BF#Text (data zvernennia: 16.02.2026) [in Ukrainian]
14. Vonsovych S. H. (2020) Poniattia natsionalnoi identychnosti: ukrainskyi dyskurs [The concept of national identity: Ukrainian discourse]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova*. Seriia 22. Politychni nauky ta metodyka vykladannia sotsialno-politychnykh dystsyplin. Vol. 29. P. 74–81. URL: https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/81b62994-a5a0-444e-acb7-5ab98fce637d/content (data zvernennia: 17.02.2026) [in Ukrainian]
15. García T. M., Menéndez F. A. (2021) University Hackathons: New Ways of Educational and Social Innovation. *The Experience of the University of Salamanca. Journal of Higher Education Theory and Practice*. Vol. 21 (7). P. 56–63.

L. Yakovenko, Y. N. Steshenko. Systematic approach to the methodology of teaching national identity in higher education

The article focuses on the study of methods for teaching the course "National Identity" in higher education. It highlights that the process of forming and developing national identity begins at an early age, but the university environment provides conditions for discussing all aspects and issues, deeper understanding of this phenomenon, and self-determination. The article emphasizes that the formation of identity should consider several components: cognitive, emotional-value, worldview, and behavioral. This implies that the methodological strategy should be interdisciplinary, systematic, and include various methods and techniques for both classroom and extracurricular activities. Classroom methodology involves a dialogical approach to acquiring new knowledge, reflecting on previously acquired knowledge from Ukrainian history, culture, and philosophy, and fostering personal reflection on one's own identity. It also encourages a deep understanding of state-building and nation-building processes in the context of European integration and globalization, using problem-based questions, project methods, case studies, discussions and debates, hackathons, and reflective exercises. Extracurricular work includes student participation in historical clubs, discussion club meetings, and creative studios with patriotic or cultural focus. Through the study of local history and biographies within the framework of national and European events, students develop a deeper understanding of the unity of historical processes and cultivate a personally meaningful attitude toward historical memory, cultural heritage, and contemporary political processes. Systematic work on forming and strengthening national identity in higher education promotes responsible citizenship, readiness for active participation in state-building, critical reflection on historical narratives and informational influences, and personal self-realization within the national context.

Key words: *identity, national identity, teaching methodology, method, technique, systemic approach, classroom and extracurricular work.*

Дата першого надходження статті до видання: 27.02.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.03.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 22.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0